

Pankkivallan rajat kiristyivät

Suomen pörssilainsäädäntö syntyi 1980-luvulla. Silloin käytiin poliittista kädenväantöä valtionyhtiöiden osakkeista ja taloudellisen kansanvallan laajentamisesta.

Viestintäalan yrittäjä
Jouko Marttila on kirjoittanut aikakauden talouspolitiikkaa käsittelevänkirjan "Kansa kärsii, poliitikkoporskuttaa". Julkaisemme otteen luvusta Valtionyhtiöt poliittisena temmellyskenttänä.

SDP halusi saada pörssilainsäädännön ajan tasalle. Sitä pidettiin edellytyksenä työntekijöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiselle. Osakeomistuksiin perustuvilla henkilöstörahastoille haluttiin lainsäädännöllisesti vakaa ympäristö. Puolueessa keskusteltiin myös valtionyhtiöiden osakkeiden viemisestä pörssiin, mikä oli yksi kokoomuksen tavoitteista.

Pankit suunnittelivat ja toteuttivat teollisuuden omistusjärjestelyjä pörssissä ja sen ulkopuolella. Kansallispankki halusi 1980-luvun puolivälissä yhdistää vaikeuksiin ajautuneet metsäyhtiöt. Kajaani Oy, Kemi Oy ja Oulu Oy oli tarkoitus fuusioida ja synnyttää niistä Pohjolan Paperi.

Valtiolla oli oma roolinsa Pohjois-Suomen puunjalostuksessa Veitsiluoto Oy:n omistajana. Veitsiluoto ja Kajaani puolestaan omistivat kumpikin 49 prosenttia Oulun osakkeista, loput kaksi prosenttia olivat Suomen Pankin hallussa.

Pohjois-Suomen metsäteollisuuden omistusjärjestelyjä käsiteltiin SDP:n puolueoimikunnassa. Puolue oli huolissaan pankkien ja erityisesti KOP:n vahvasta roolista teollisuuden järjestelijänä. Kasvottomien omistajien eli pankki-

en asema oli ministeri **Matti Ahteen** mielestä muuttumassa ongelmaksi. KOP:n pääjohtaja **Jaakko Lassila** painosti hallitusta suostumaan Veitsiluodon, Oulun ja Kajaanin yhdistämiseen, mutta siten, että Veitsiluoto ostaisi ensin Oulun kokonaan ja tulisi vähemmistöosakkaaksi Pohjolan Paperiin.

Ahteen mukaan kaikkein traagisinta oli, että hallitus joutui käsittelemään yhtiöitten sisäisiä asioita sellaisen asian-tuntemuksen perusteella, joka oli "riittämätön tämänkaltaisten asioiden käsittelyyn". Vielä "hölmömpänä" hän piti sitä, että ilman hallituksen ratkaisua Oulu-yhtiö oli ajautumassa konkurssiin. Pahasti velkaantuneella Oululla oli laukeamassa satojen miljoonien markkojen vastuut, joihin sillä ei ollut rahaa.

Lassila yritti käyttää tilaisuutta hyväkseen ja siirtää KOP:n rahoittamien yhtiöiden velat valtiolle. Keskustapuolueen puheenjohtaja ulkoministeri **Paavo Väyrynen** ja oikeusministeri **Christoffer Taxell** olivat kutsuneet Lassilan esittelemään ehdotustaan hallitukselle, mikä kummastutti SDP:n ministereitä. **Seppo Lindblom** ja Ahde ihmettelivät oliko viisasta kutsua KOP:n pääjohtaja esittämään omassa asiassaan ratkaisua poliittiseen umpikujaan.

Kauppa- ja teollisuusministeriö ei lopulta taipunut Lassilan ehdotukseen. Pohjolan Paperin syntymisen esteeksi nousi myös Kemi-yhtiön suuromistaja Metsäliitto. Pohjolan Paperin kaaduttua KOP ryhtyi suunnittelemaan uutta metsäjättiä Kajaanin, Yhtyneiden Paperitehtaiden ja Rauma-Repolan yhdistämisestä. Yhdyspankin leiriin kuulunut puunjalostusteollisuus ryhmittyi Kaukaan ja Kymi-Strömbergin fuusiossa Kymmene Oy:n ympärille. Ryhmään liitettiin Ab Wilh. Schauman Oy vuonna 1988.